

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/o-ipn/nagrody-i-odznaczenia-ipn/nagroda-kustosz-pamieci-narodo/nagroda-kustosz-pamieci-narodo-3/24238,Barbara-Otwinowska-19242018.html>
03.03.2026, 01:32

Barbara Otwinowska (1924–2018)

05.05.2016

Barbara Otwinowska

Pseudonimy: „Witek Błękitny”, „Baśka”.

Urodziła się 11 czerwca 1924 r. w Toruniu, w rodzinie o tradycjach ziemiańskich i patriotycznych – Stefana i Zofii z Górskich. Do 1939 r. uczęszczała do Gimnazjum ss. Urszulanek we Lwowie. Po dwu latach przerwy uczyła się na tajnych kompletach u ss. Nazaretek w Warszawie, gdzie w maju 1944 r. zdała maturę. Od stycznia 1943 r. działała w szeregach AK, używając pseudonimu „Witek Błękitny”. Brała udział w Powstaniu Warszawskim jako łączniczka, sanitariuszka i wartownicza w Kompanii Sztabowej 100 (WSOP). Po upadku powstania została wywieziona na roboty do Niemiec (Zagłębie Ruhry).

Wiosną 1945 r. powróciła do kraju i podjęła pracę zarobkową, a we wrześniu 1945 r. rozpoczęła studia polonistyczne i romanistyczne na Uniwersytecie Warszawskim. Od kwietnia do maja 1947 r. utrzymywała w Warszawie kontakt ze swoim kuzynem Stanisławem Kuczyńskim ps. „August”,

kurierem II Korpusu do rtm. Witolda Pileckiego, przybyłym nielegalnie do Polski w celu organizowania przerzutu rodzin oficerów II Korpusu do Berlina. Udzielała mu pomocy, przechowywała w swoim mieszkaniu przywiezione przez niego instrukcje oraz umożliwiła mu nawiązanie kontaktów organizacyjnych. Przed aresztowaniem mieszkała w Otwocku.

28 maja 1947 r. została zatrzymana przez UB w związku ze śledztwem i procesem rtm. Witolda Pileckiego i jego współpracowników pod zarzutem udzielania pomocy Stanisławowi Kuczyńskiemu. Prokuratura Wojskowa wydała nakaz jej aresztowania 7 czerwca 1947 r. Przeszła śledztwo w MBP i na X oddz. przy ul. Rakowieckiej. Wyrokiem WSR w Warszawie z dnia 30 września 1947 r. oraz z dnia 21 października 1948 r. została skazana z art. 5 i 6 MKK na 3 lata więzienia. Od maja 1949 r. była więziona w ZK w Fordonie, skąd po odbyciu kary została zwolniona 7 czerwca 1950 roku.

Po zwolnieniu mieszkała w Warszawie. Powróciła na przerwane studia polonistyczne i w 1952 r. uzyskała magisterium na UW. Pracowała w Instytucie Badań Literackich PAN w Warszawie, gdzie w 1967 r. uzyskała doktorat, a w 1975 r. habilitowała się, zaś w 1986 r. otrzymała profesurę filologii polskiej. Jest badaczem literatury staropolskiej.

Niezależnie od prac naukowych, zgodnych z wykształceniem i stanowiskiem naukowym, z wielkim poświęceniem i pasją zajmuje się historią działań niepodległościowych kobiet, ze szczególnym uwzględnieniem więźniarek Fordonu. Współredaguje miesięcznik „Nike” Środowiska Fordoniarek Związku Więźniów Politycznych Okresu Stalinowskiego. W 1992 r. wydała *Wiersze więzienne* Ireny Tomalakowej. Zebrała, opracowała oraz poprzedziła wstępem zbiór wierszy autorstwa więźniów politycznych *Przeciwko złu. Wiersze i piosenki więzienne 1944-1956* (Warszawa 1995), oraz wydała tom I *Zawołać po imieniu. Księga kobiet - więźniów politycznych 1944-1958* (Nadarzyn 1999).

Działała w Społecznej Fundacji Pamięci Narodu Polskiego, w której pełniła funkcję Kanclerza Orderu „Polonia Mater Nostra Est”. Orderem tym, nadawanym od 1995 r. w kolejne rocznice uchwalenia Konstytucji 3 Maja 1791 r., odznaczane są i otrzymują tytuł Kawalera tegoż Orderu osoby najbardziej zasłużone dla Narodu Polskiego. Mieszkała z rodziną w Warszawie.

Odznaczenia: Brązowy Krzyż Zasługi z Mieczami - za udział w Powstaniu Warszawskim, Krzyż AK, dwukrotnie Medal Wojska oraz Warszawski Krzyż Powstańczy.

Materiały UB dotyczące jej osoby znajdują się w archiwum po Wydziale II Biura „C” MSW Nr 1566/III oraz 5749/III t. II.

Prof. Barbara Otwinowska zmarła 15 stycznia 2018 r.

[Poprzedni Strona](#)
[Następny Strona](#)